

Kirjallinen kysymys KK 219/2016 vp

Olli-Poika Parviainen vihr ym.

Kirjallinen kysymys ns. tekijänoikeuskirjeistä ja tekijänoikeusrikkomuksiin liittyvän lainsäädännön selkeyttämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Toimiva tekijänoikeusjärjestelmä luo tekijöille riittävät kannustimet kehittää ja julkaista teoksia. Järjestelmän toimivuus edellyttää, että erityisesti vakavimpiin ja laajamittaisiin rikkomuksiin pystytään puuttumaan, eli niissä on sekä riittävän suuri kiinnijäämisriski että riittävät sanktiot. Sen sijaan tarkoituksenmukaisena ei voida pitää tilannetta, jossa yksittäisiin kuluttajiin kohdistuu rikkomuksiin nähden kohtuuttoman suuria, rangaistusluonteisia maksuja. Näiden tapausten käsittely oikeudessa on rikkomuksesta syytetyille kohtuuttoman kallista. Lisäksi yksittäisten kuluttajataapausten käsittely oikeusistuimissa uhkaa vakavasti ruuhkauttaa olennaisia osia oikeusjärjestelmästä.

Tekijänoikeuslaki luokittelee tekijänoikeuksiin kohdistuvat väärinkäytökset ja loukkaukset niiden vakavuuden perusteella. Tekijänoikeuslain mukaan tekijänoikeusrikkomuksesta on tuomittava sakkoon, jollei teko ole rikoslain 49 luvun 1 §:ssä tarkoitetun määritelmän mukaan tekijänoikeusrikos. Käytännössä yksittäisiin kuluttajiin liittyvät rangaistukset ovat tähän asti olleet melko harvinaisia.

Tulevaisuusvaliokunta on todennut lausunnossaan TuVL 1/2016 vp, että tekijänoikeuksiin liittyy merkittäviä jännitteitä ja eturistiriitoja. Eräs tärkeimmistä jännitteistä on valiokunnan lausunnon mukaan yritysten ja kuluttajien välillä.

Uuden teknologian avulla luvattoman käytön valvominen on tullut entistä helpommaksi. Myös yksittäisiä internetin käyttäjiä on mahdollista valvoa jossain määrin systemaattisesti. Esimerkiksi suosittua, vertaisverkoissa tapahtuvaa tiedostojen siirtoa voidaan valvoa seurantaohjelmien avulla. Valvontaa on pyritty myös kaupallistamaan. Esimerkiksi tekijänoikeuksien valvojat voivat jäljittää ja vaatia rahallisia korvauksia sellaisilta vertaisverkkojen käyttäjiltä, jotka ovat mahdollisesti ensin ladanneet esimerkiksi yksittäisiä televisiosarjojen jaksoja tai elokuvatiedostoja ja myöhemmin jakaneet näiden tiedostojen osia muille yksityishenkilöille.

Vuonna 2015 joukko tekijänoikeuden haltijoita tai heidän edustajiaan lähetti Suomessa yli kymmenentuhatta kirjettä internetliittymien haltijoille. Oikeudenhaltijat olivat saaneet tiedon, että näistä yksityishenkilöiden liittymistä oli jaettu tekijänoikeuden suojaamaa sisältöä. Oikeudenhaltijat ehdottivat liittymän tilaajalle satojen eurojen hintaisia sovitteluratkaisuja asiasta. Kyseessä olleet summat näyttävät suurina esimerkiksi mataliin sakkorangaistuksiin verrattuna. Esite-

Kirjallinen kysymys KK 219/2016 vp

tyillä sovitteluhinnoilla on selvä rangaistusluonne, eivätkä hinnat korreloi tehdyn rikkeen kanssa. Lisäksi on huomioitava, että verkon omistaja ei automaattisesti ole sen käyttäjä.

Osa kirjeiden vastaanottajista hyväksyi sovittelun, mutta helmikuussa 2016 tekijänoikeuksien haltijat käynnistivät markkinaoikeudessa prosesseja oikeudenloukkausten vahvistamiseksi niitä henkilöitä vastaan, jotka eivät olleet pyydettyä sovitteluhintaa maksaneet. Markkinaoikeus vastaanotti kanteita kolme kappaletta viikossa kahden kuukauden ajan. Näin oikeudenhaltijat kaksinkertaistivat markkinaoikeuden tekijänoikeusjuttujen määrän kahdessa viikossa. Vuonna 2015 markkinaoikeus käsitteli yhteensä viisi tekijänoikeusjuttua ja 230 muuta IPR-tapausta. Riidat olivat elinkeinonharjoittajien välisiä. Tilanne, jossa vastaajina on korostetusti pienimuotoisista rikkomuksista syytettyjä yksityishenkilöitä, on uusi.

Yksityishenkilön kynnyks maksaa aiheutettuun vahinkoon nähden suurikin sovittelusumma voi olla matala. Oikeuskäsittelystä seuraa usein vaikeasti arvioitavia lisäkuluja ja -vaivaa. Oikeusjärjestelmän kannalta ongelma on sen mahdollinen ruuhkautuminen tapauksilla, jotka ovat vakavudeltaan matalia. Tämä uhkaa hidastaa vakavampien tekijänoikeusrikosten käsittelyä.

Tulevaisuusvaliokunnan lausunnossa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että liiketoiminnan digitalisoituessa ja tiedon louhinnan kehittyessä teollis- ja tekijänoikeuksia sovelletaan yhä enemmän yksityisiin henkilöihin. Aiemmin tyypillisissä oikeustapauksissa kyse on ollut lähinnä kaupallisten toimijoiden välisistä tuoteväärennyksistä ja muista IPR-asioista. Yritysten tarpeisiin luotu teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmä soveltuu valiokunnan mukaan huonosti yksityisiin henkilöihin.

Yksityishenkilöille koituu lisäongelmia siitä, että markkinaoikeus otti vuoden 2016 alusta käyttöön uudet käsittelymaksut. Kantajan ollessa yritys käsittelymaksu on 2 000 euroa. Tämä kustannus on kohtuuton yksityishenkilöille, joiden asiat koskevat muutaman euron tai muutaman kymmenen euron tuotetta tai vertaisverkkojakelun tapauksessa näiden tuotteiden osia ja joidenkin satojen eurojen korvausvaatimuksia.

Tulevaisuusvaliokunnan lausunnon mukaan markkinaoikeuden käsittelymaksua ei tulisikaan käyttää tapauksissa, joissa osapuolena on yksityishenkilö. Lisäksi yksityishenkilöitä koskevissa teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvissä riita-asioissa tulisi kehittää tuomioistuimet korvaava sopimusjärjestelmä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten varmistetaan se, että merkittävyydeltään vähäisemmissä tekijänoikeusrikkomuksissa tosiasiallinen sanktio korreloi rikkomuksen vakavuuteen,

aikooko hallitus ryhtyä toimiin tekijänoikeusjärjestelmämme ja oikeusjärjestelmämme sujuvuuden turvaamiseksi siten, että tekijänoikeuksia voidaan turvata ilman, että oikeusjärjestelmämme tukkeutuu merkittävyydeltään vähäpätöisten yksityishenkilöihin kohdistuvien käsittelyjen vuoksi ja

Kirjallinen kysymys KK 219/2016 vp

aikooko hallitus muuttaa markkinaoikeuden käsittelymaksuja tulevaisuusvaliokunnan lausunnon mukaisesti tilanteissa, joissa osapuolena on yksityishenkilö?

Helsingissä 14.4.2016

Olli-Poika Parviainen vihr
Ville Vähämäki ps